

FI lausuntopyyntö VV

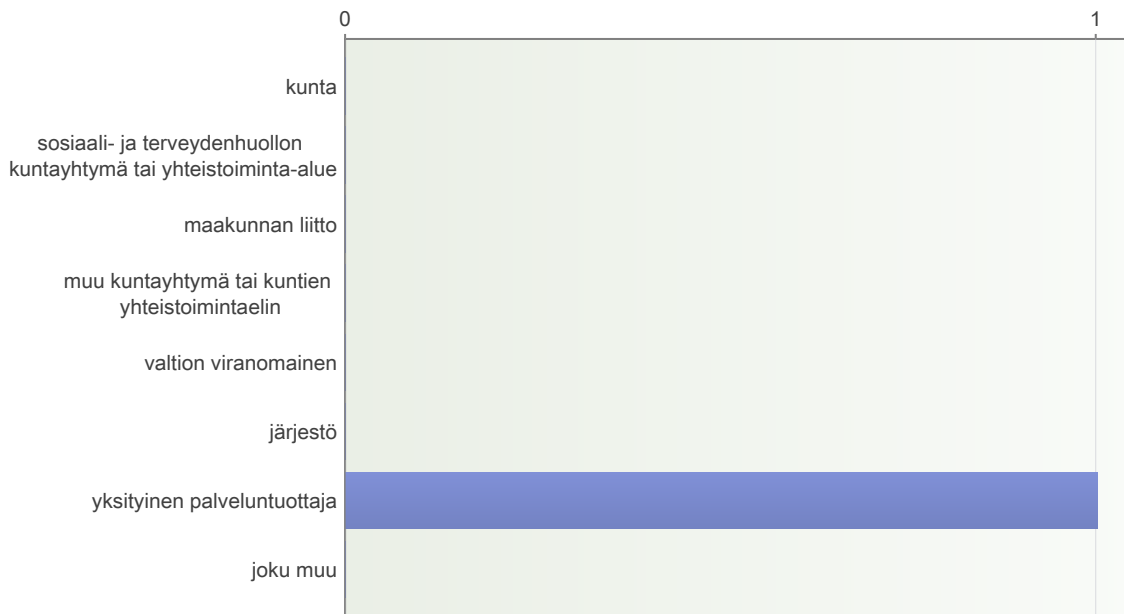
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Autismisäätiö sr	Vesa Korhonen			

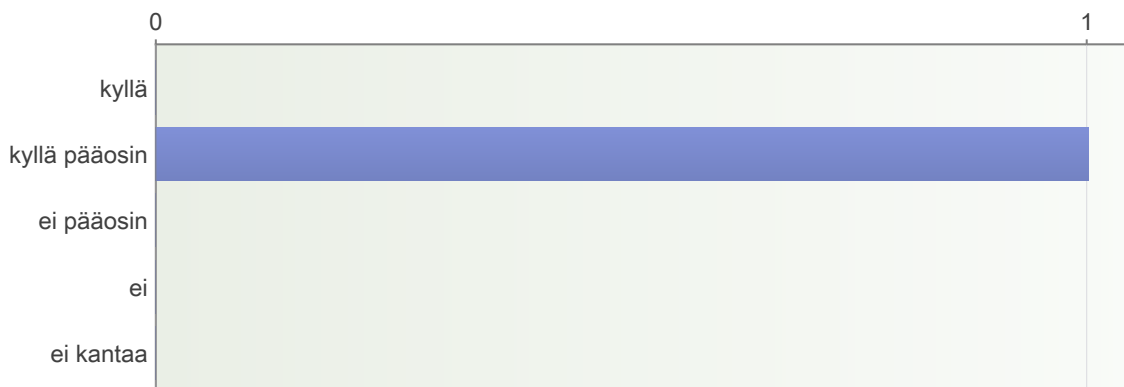
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kun kuntakeskuksista päästään eroon yhdenvertaisuus voi parantua diversiteetin lisääntyessä, mutta jos listausehdot ovat liian vaativia niin tämä hyödyttää isoja listautuvia toimijoita, jolloin diversiteetti palveluntuottajissa ja palveluissa vähenee.

Sote-keskusten laatu/vaatimuskriteerit eivät saa suosia vain isoja toimijoita vaan huolehtia myös pienten tekijöiden mahdollisuuksista. Listausehdot tulee rakentua niin että ehdot mahdollistavat erikoistuneiden palveluntuottajien (esim. Autismisäätiö) listautumisen yksittäisenä yrityksenä, vaikkei se pystyisikään tuottamaan yhtä laajoja rakenteita kuin isot toimijat. Erikoistunutta toimintaa pitää saada suoraan sote-keskuksiin alusta pitäen itsenäisinä toimijoina.

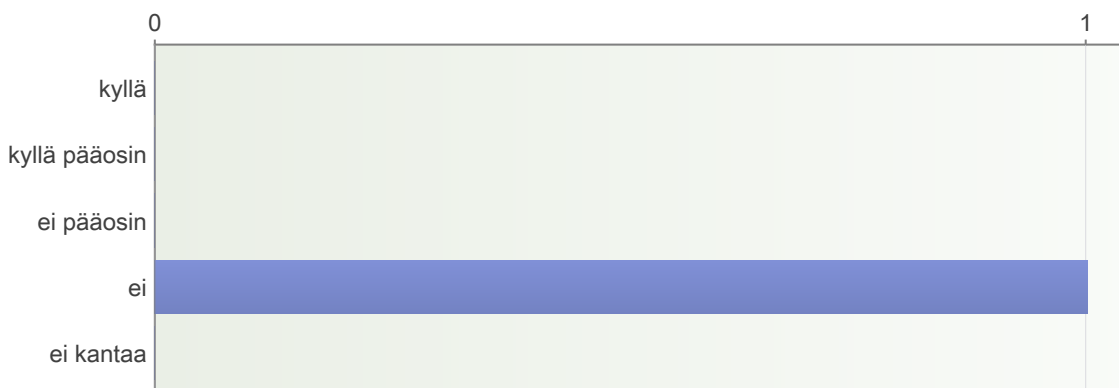
Osatuotannon mahdollistaminen ja itsenäinen asema ovat myös tärkeitä huomioitavia asioita.

Erikoistuneilla palveluilla voidaan ennaltaehkäistä eriarvoistumista ja sitä kautta kaventaa väestötason hyvinvointi- ja terveyseroja sekä parantaa yhdenvertaisuutta.

Tukipalvelut pienemmille ja kolmannen sektorin palveluntuottajille maakuntien taholta (not for profit organisaatioille). Ei keskitetä vain isoihin keskuksiin – saadaan laajemmin palveluja kansallisella tasolla riippumatta maantieteellisestä asemasta.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

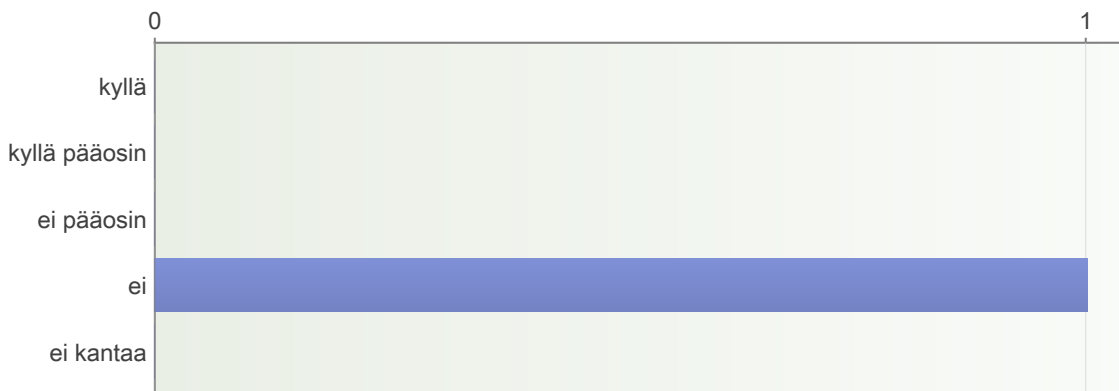
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus ei varsinaisesti johda vaikutusmahdollisuutena suhteessa palveluihin. Palvelut ja sen sisällöt määrittelee edelleen palveluntuottaja – asiakas voi valita vain palveluntuottajan. Jos valinnanvapaus tuottaisi tämän mahdollisuuden niin autismikirjon henkilöillä tukipalveluiden valinta tulisi olla tuettua; tuen tulisi olla autismikirjoja ymmärtävä – tämä ei tule toteutumaan palveluohjauksen kautta jos erityisryhmien huomioonottamiseen ei kiinnitetä erityisesti tarkkaavaisuutta.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

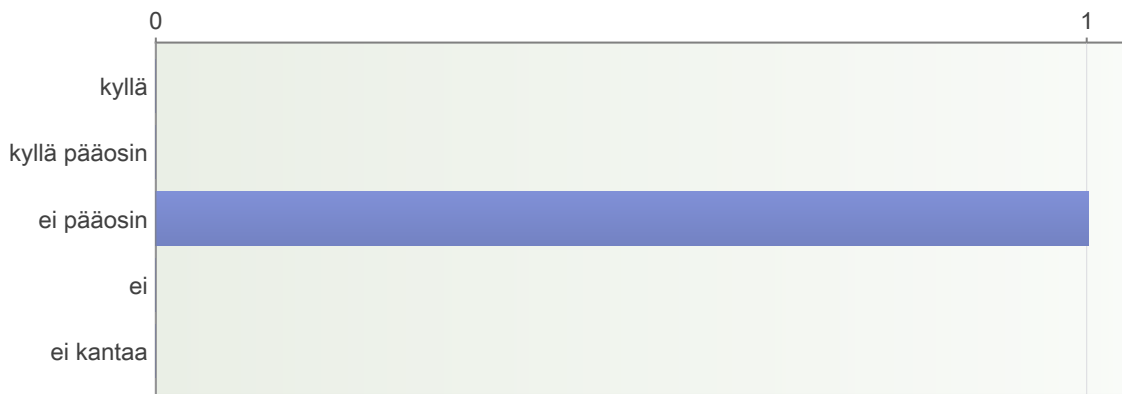
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus ei mahdollista autismikirjon henkilöille valinnanvapautta, jollei heille anneta autismin tuntevaa ohjausta – oma-aloittainen toiminta autismikirjon henkilöille on vähäistä ilman tukea ja malli suosii oma-aloitteisia ihmisiä. Kyseessä on merkittävä osa suomalaisista; tällä hetkellä autismikirjon henkilöitä on 80 000, ja heistä kehitysvammaisia n. 40 000. Toimintakykyrajoittuneisuuden vuoksi iso osa heistä on sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttäjiä. Jotta autismikirjon henkilöt olisivat samalla viivalla he tarvitsevat positiivista syrjinnän periaatteen noudattamista.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

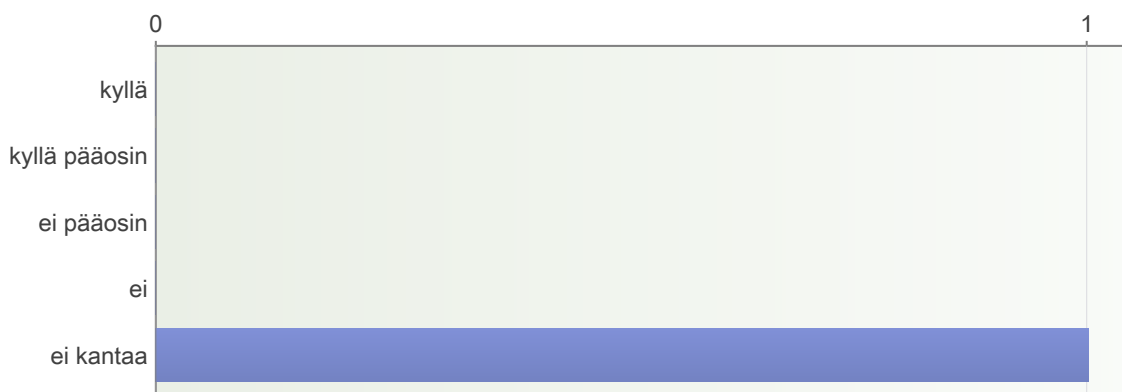
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Jos autismikirjon oireita ja piirteitä ei osata tunnistaa tai ei pystytä ohjaamaan oikeisiin palveluihin on mahdotonta yhteen sovittaa palveluita. Erikoistuneet sote-keskukset pystyisivät vastaamaan näihin haasteisiin.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

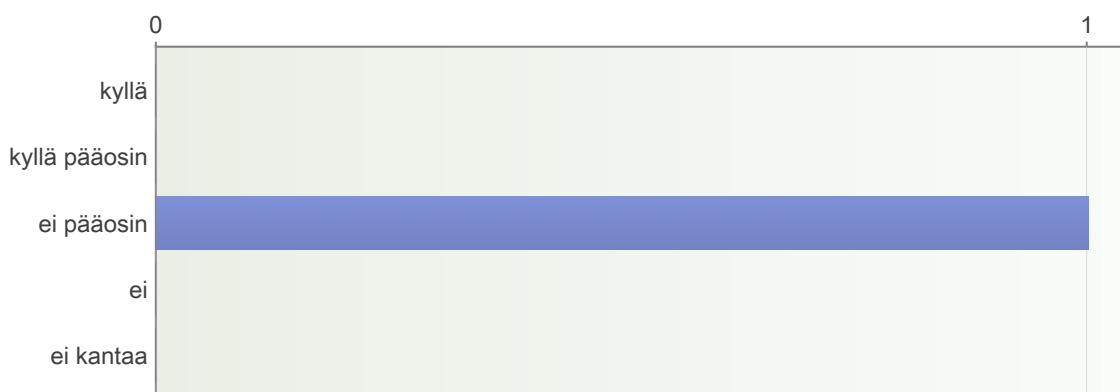
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Heilutimme juuri kasipalloa ja näyttää siltä, että kustannukset näyttävät pienentyvän (*sisältää pieniä määriä huumoria).

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

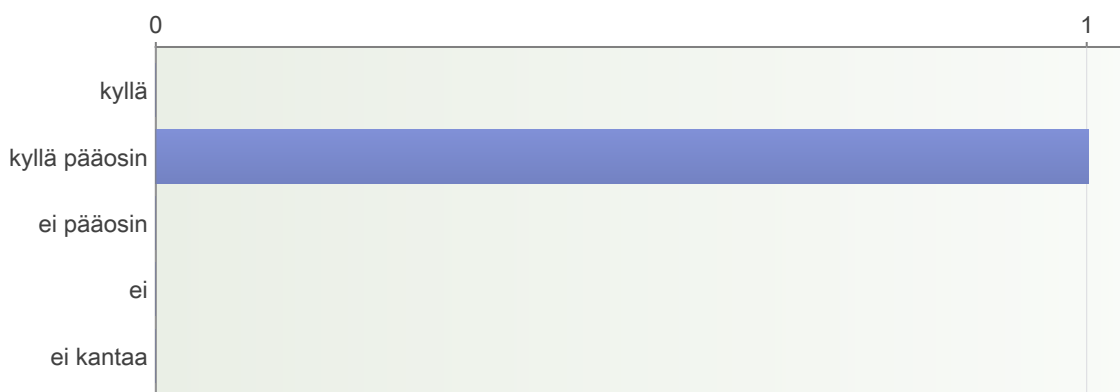
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Siirtyminen kuntatasoisesta mallista maakuntatasoiseen pitää sisällään myös veloitteen kehittämisen maakuntavaikuttamistasoista käytäntöä päätöksenteossa.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

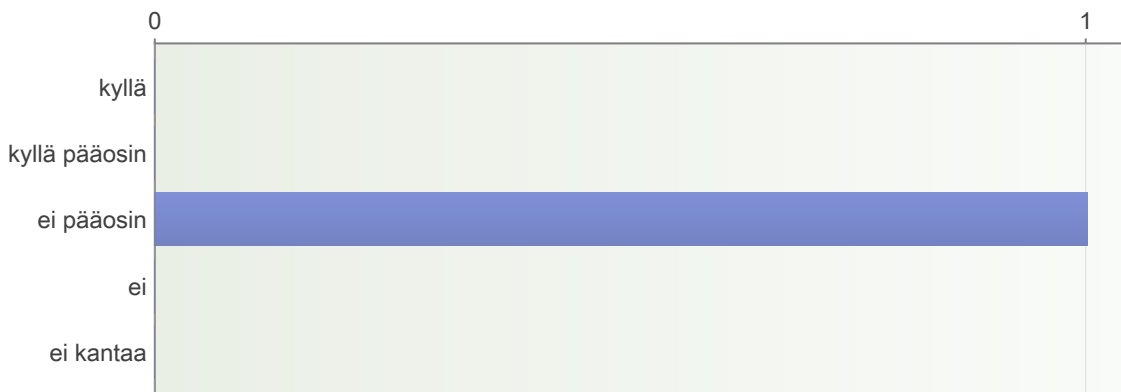
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mikäli uudistus huomioi erimuotoiset ja erikoistuneiden palvelutuottajien toiminnan, niin uudistuksella on mahdollisuus tukea moninaisempia toimintatapoja sote-palvelujen tuottamisessa. Mikäli esim. erityisryhmien tarvitsemien palvelujen saanti vaarantuu uudessa mallissa, on vaarana, että heidän hyvinvointinsa tulevaisuudessa laskee.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvuluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöittettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

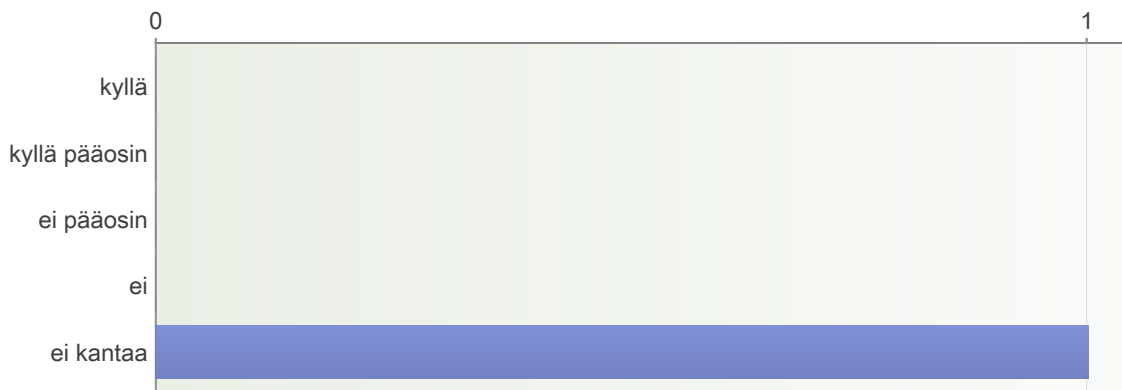
Vastaajien määrä: 1

- Palvelutarpeen kartoitus on tehtävä kokonaisvaltaisesti, kun tulee kyseeseen Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut asiakkaalle, jotka kuuluvat laajennettuun perustasoon. Erityisesti kohderyhmien, jotka tarvitsevat tukea päätöksen tekemiseen ja joilla on omatoimisen toiminnan rajoitteita, palvelutarpeiden kartoitukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Säännöksiä on syytä selkeyttää laajennetun perustason palveluiden osalta. Palveluiden esityksen selkeyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska niiden käyttäjäkunnassa on paljon henkilöitä, joilla tuen tarvetta asioiden ymmärtämisessä ja havainnoinnissa.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämistä vastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

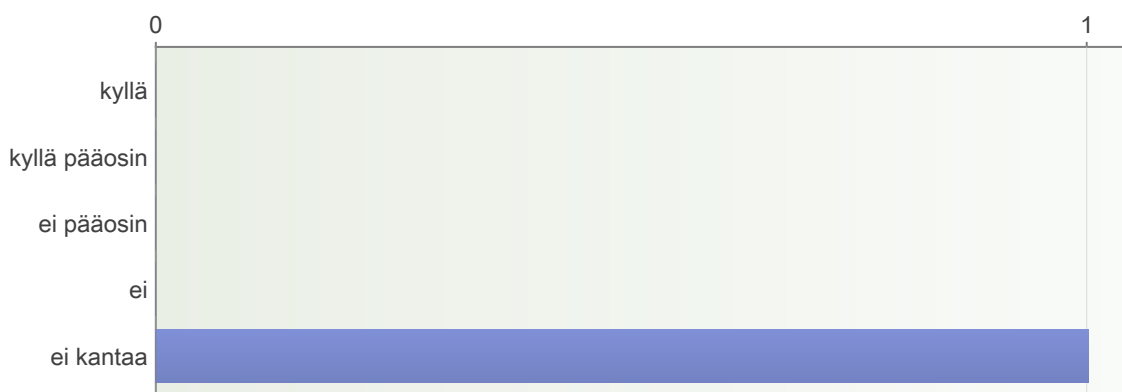

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

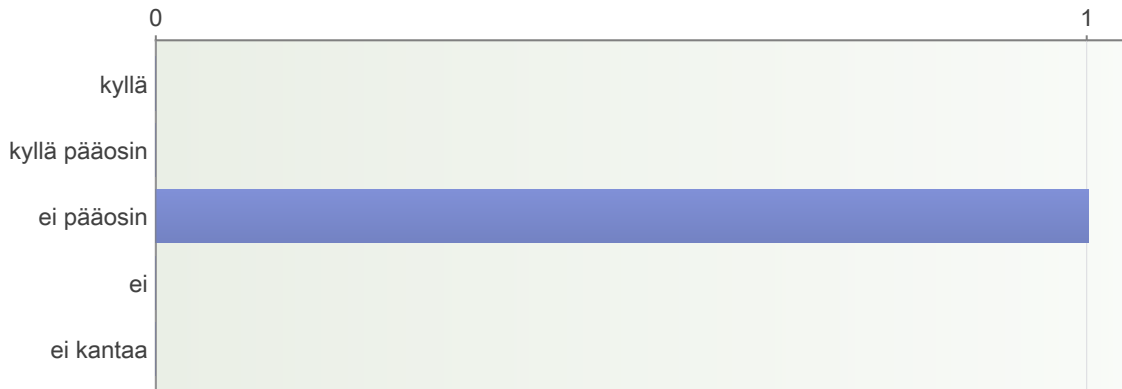

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

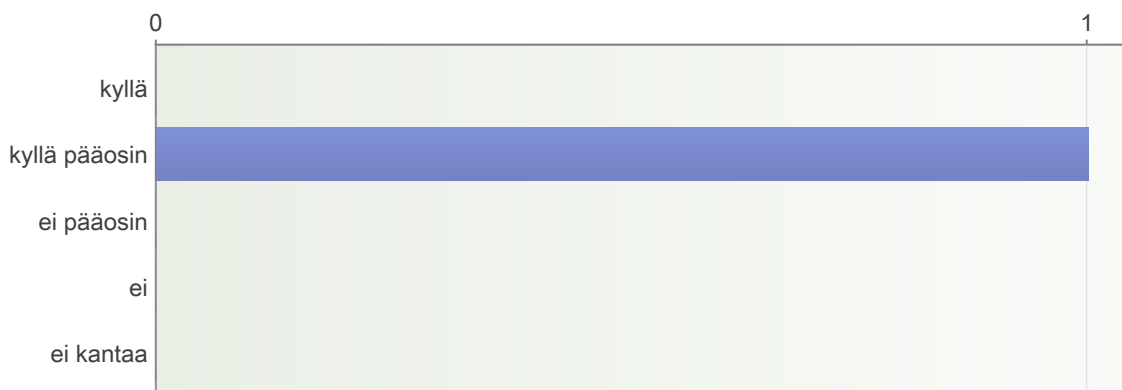
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakas ei voi välttämättä vaikuttaa palvelujen toteutukseen omalla valinallaan, mikäli vaihtoehtoisia palvelun tuottajia ei ole tarpeeksi, tai jos niitä ei ole olemassa. Erityisryhmien kohdalla palveluntuottajien markkinat tulisi turvata kohderyhmälle, siten ettei tähän mennessä tuotettu erityisosaaminen hajaudu ja/katoa soten myötä.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

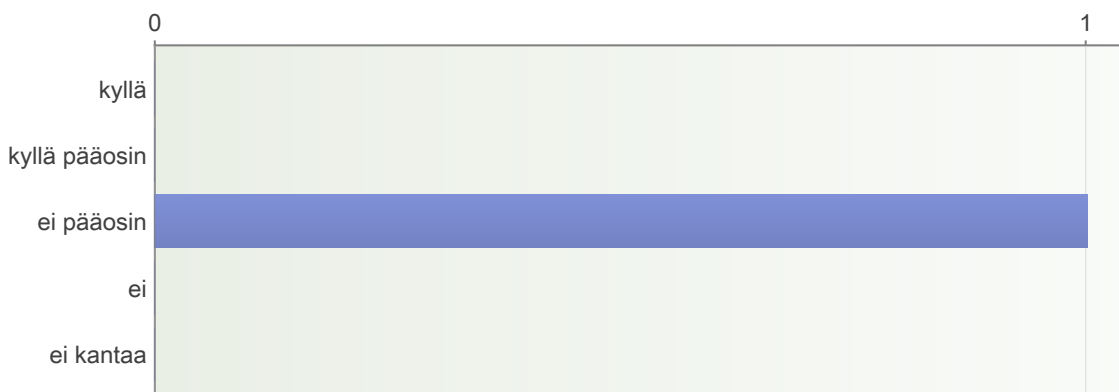
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Antaa mahdollisuuden, jos myös pienet sekä isot palveluntuottajat, ja erityisesti erityispalveluita tarjoavat ovat otettu rakenteellisesti huomioon.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Aseman ja oikeuksien näkökulmasta asiakkaalle on tarkoituksenmukaista lisätä valinnan vapautta, mutta tähän liittyy huoli palveluohjauksesta sellaisten ihmisten kohdalla joilla oma päätöksenteko tai siihen liittyvät osaaminen vaativat tukea, joissa heidän erityispiirteet on otettu huomioon. Tämä on autismikirjon kohdalla huoli sillä Suomessa ei ole käypähoito-ohjeita tai kansallista autismistrategiaa.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

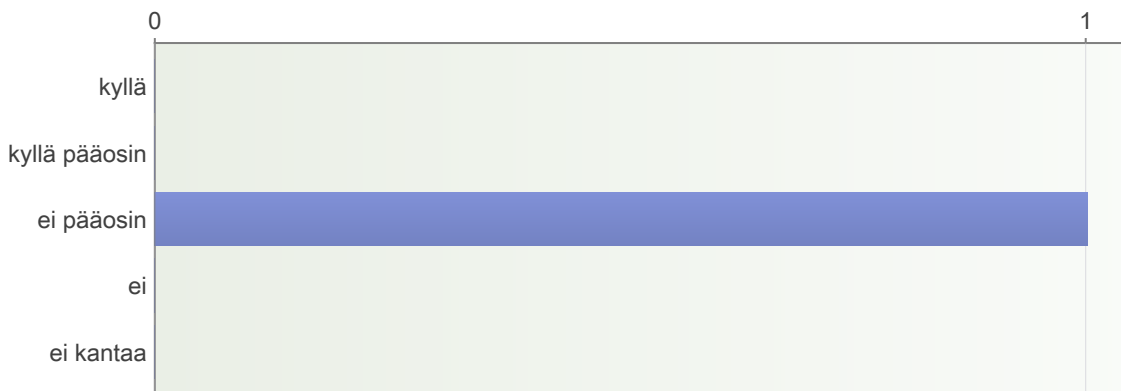

31. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

33. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan valinnanvapauteen toteutumisen turvaamiseen liittyy asiakkaan omien tarpeiden tunnistaminen ja hänelle löytyvien palveluiden turvaaminen. Maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset eivät itsessään takaa valinnanvapautta ryhmissä joissa erityiset tuentarpeet ovat keskeisessä asemassa palveluun ohjautumisessa.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

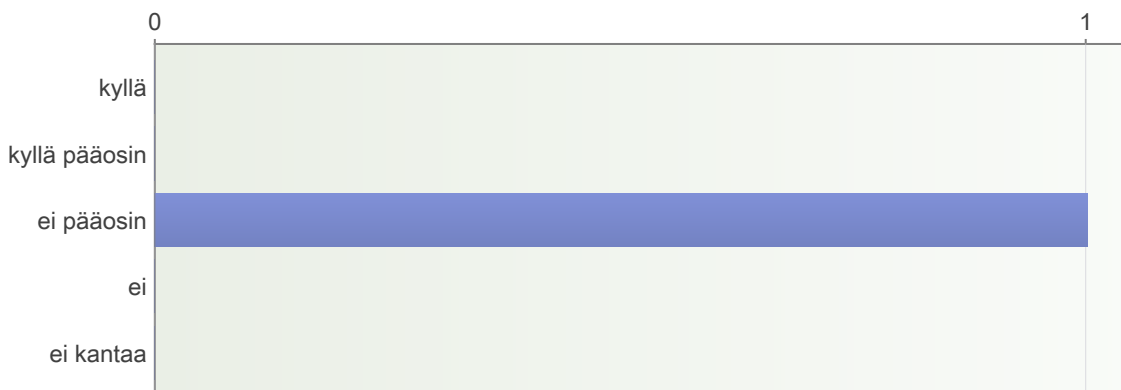
Vastaajien määrä: 1

- Palveluiden toteutukseen pääsee vaikuttamaan vain silloin, jos palveluntuottajan tiedot asiakkaan kohderyhmästä ovat kiitettävät, jolloin palveluntuottaja ottaa palveluiden tarjonnassa jo huomioon asiakkaiden erityistarpeet. Erityisesti tämä tulee esille neuropsykiatrisissa asiakkaissa joille tukipalvelut valintojen tekemiseen ovat erityisessä asemassa. Vahvempaa tukea tarvitsevien kohdalla on haasteellista todentaa tuetussa päätöksenteko prosessissa, että asiakkaiden todelliset tarpeet ja oikeudet toteutuvat.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

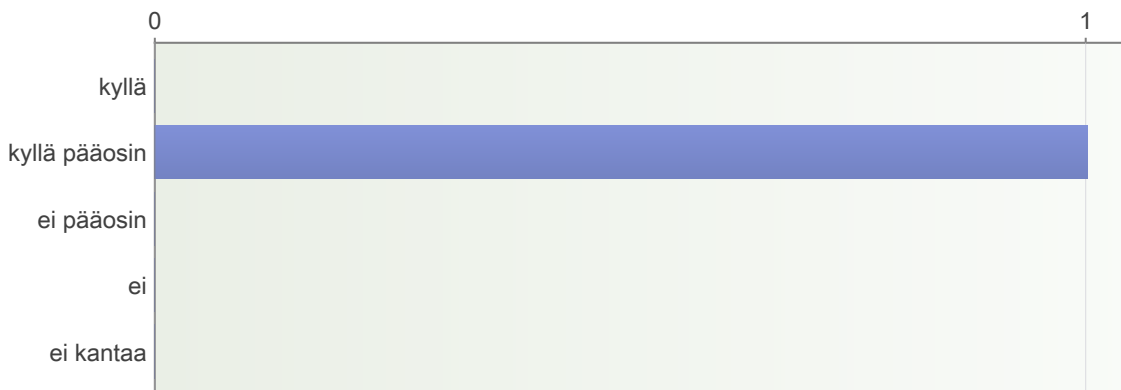
37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tuettu päätöksenteko tukee ajatusta, että valinnanvapaudessa otetaan huomioon sellaiset henkilöt jotka tarvitsevat tukea. Suomessa ei kuitenkaan tällä hetkellä ole kansallista autismistrategiaa jolloin tuetun päätöksenteon haittapuolena on se, ettei tätä tukea anneta parhaaseen tietoon perustuen. Tällöin asiakkaan oikeusturva voi olla koetuksella päätöksiä tehdessä. Vähimmäis vaatimuksena olisi, että tuen antaisi koulutettu henkilö – on kuitenkin haastavaa varmistaa tällaisen henkilön osaaminen erityisryhmien kohdalla. Tästä syystä on tarkoituksenmukaista taata kolmannen sektorin toimijoiden erityisosaaminen tuetaan ja turvaataan rakenteellisesti siten ettei heidän toiminta jää isojen sote-keskusten alle.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

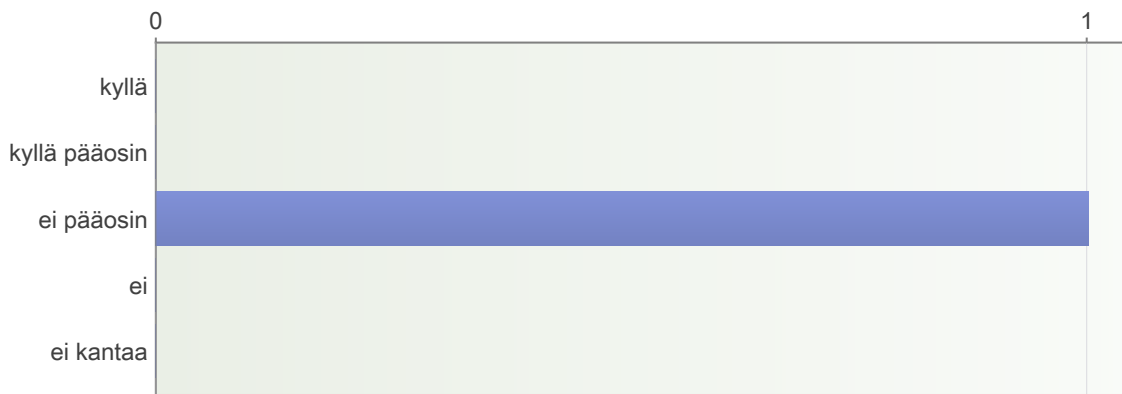
39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Toivomme että maakunta ottaa huomioon ja asettaa sellaisia ehtoja jotka mahdollistavat erilaisten palveluluottajien osallisuuden eri tasoilla jolloin palvelutuottajan resurssit eivät ole esteenä erityisen osaamisen tuomista asiakkaille.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

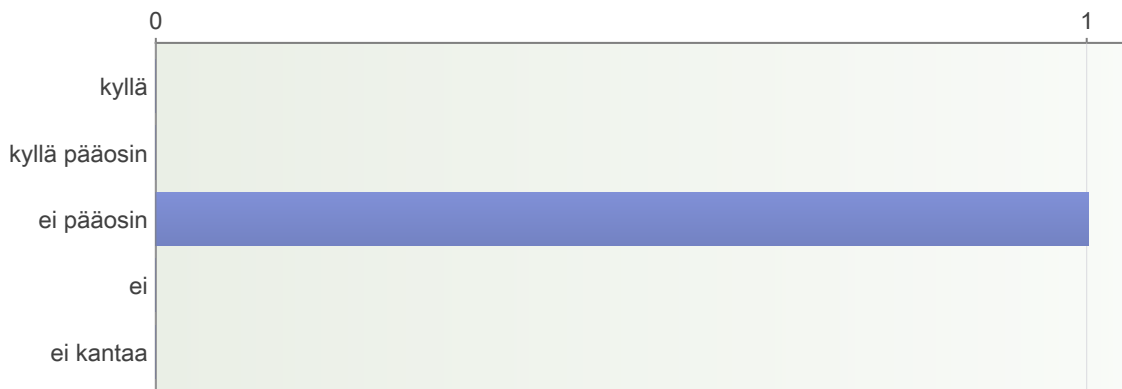
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Alueilla joissa on hyvä tietoisuus erityisryhmien tarpeista, uudistus tuo positiivisia puolia ja mahdollistaa palvelujen asiakaslähtöisyyden. Muilla alueilla tämä voi johtaa vastakkaiseen tilanteeseen johtuen pienempien alueiden kapeasta osaamisesta johtuen, ja esimerkiksi puuttuvasta kansallisesta autismistrategiasta johtuen.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

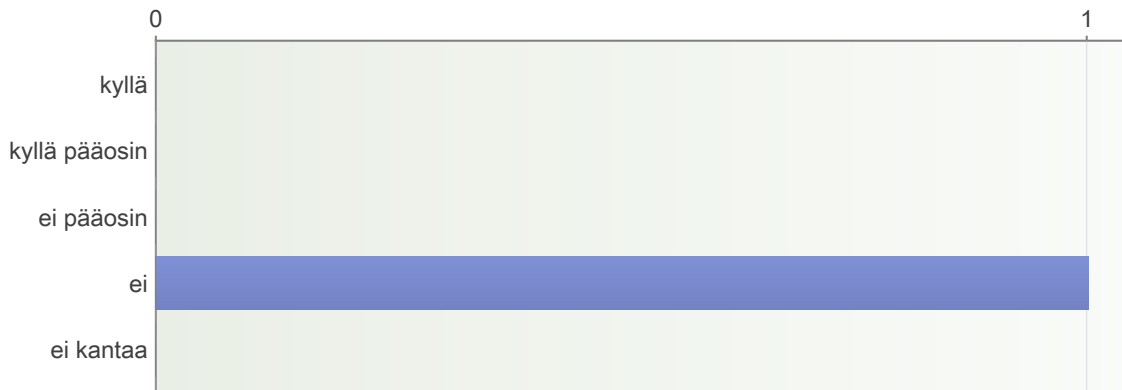
Vastaajien määrä: 1

- Vaikuttaa siltä, että yhtiövelvoite saattaa kaventaa valinnavapausmahdollisuuksia karsimalla pieniä ja keskisuuria säätiöitä ja järjestöjä markkinoilta.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Korvausten ei tulisi olla mittareiden alla vain vaihtoehtona ja vapaaehtoisena. Vaikuttavuustavoitteiden pitää olla asiakasryhmäkohtaisia sillä erityisryhmien erityispiirteet yksilön ja ryhmien välillä ei ole yhteismitallisia. Mittareiden tulisi olla asiakaskokemuksen ja hyvinvoinnin puolelta mitattavia.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

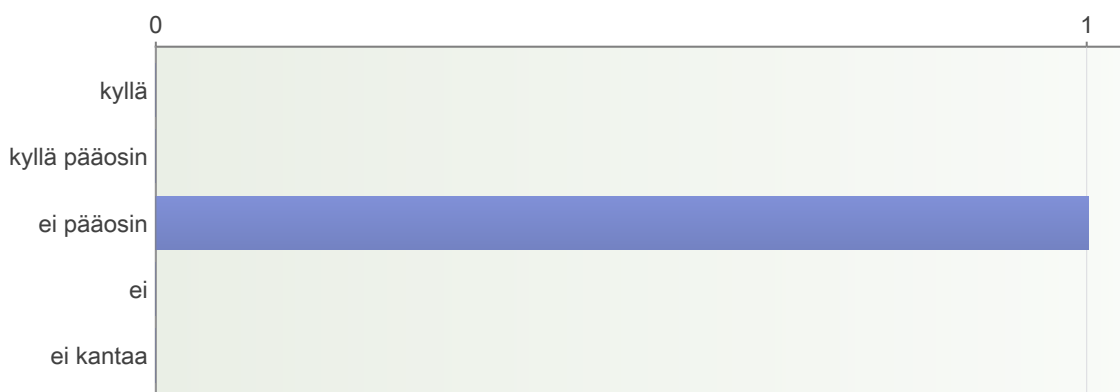
47. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ei ole, koska ehdotuksessa ei ole vaatimusta yhteismitallisista mittareista. Asiakaskokemuksen selvittäminen on tärkeässä osassa kaikkien ryhmien, mutta erityisesti erityisryhmien kanssa.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

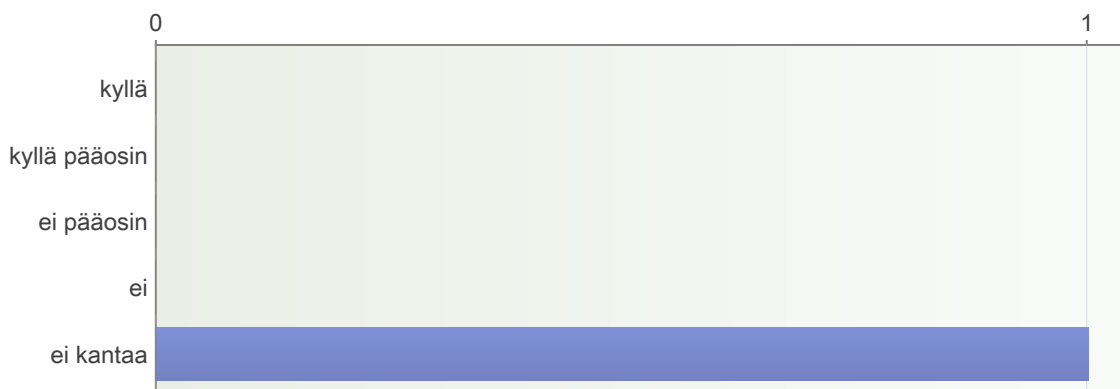
49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Siirtymäsäännökset voisivat olla tavoitteiden mukaiset, mutta ajallisesti toteutuminen voi aiheuttaa ongelmia.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

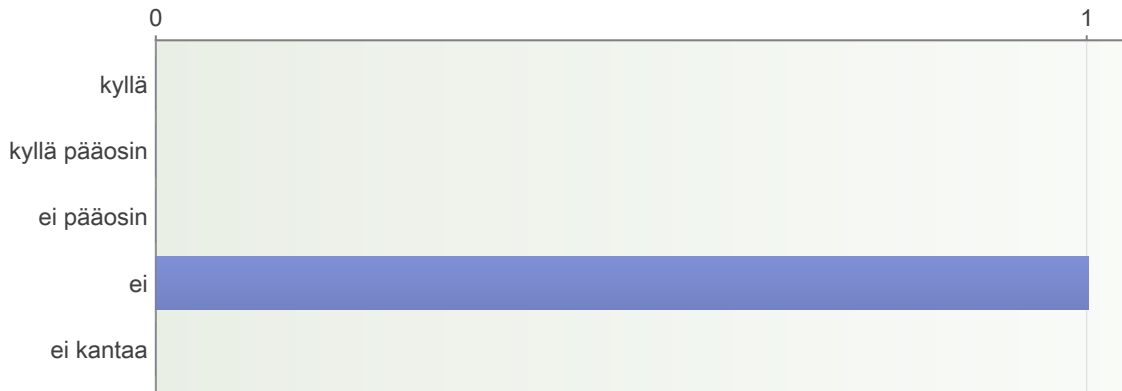

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

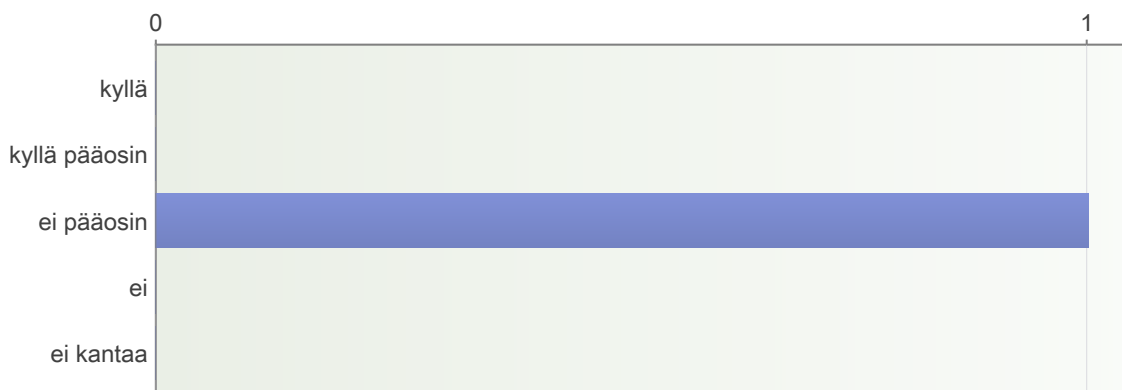
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Erityistä tukea tarvitseville asiakkaille tarjottavat palvelut voivat karsiutua mallin mukaisesti, jos kiinteät hinnat ovat määrittelemässä palvelujen hintoja.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Soveltamisen mahdollisuudet pienten yritysten mallien mukaiseksi, jossa heidän tarpeet otetaan rakenteellisesti huomioon.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

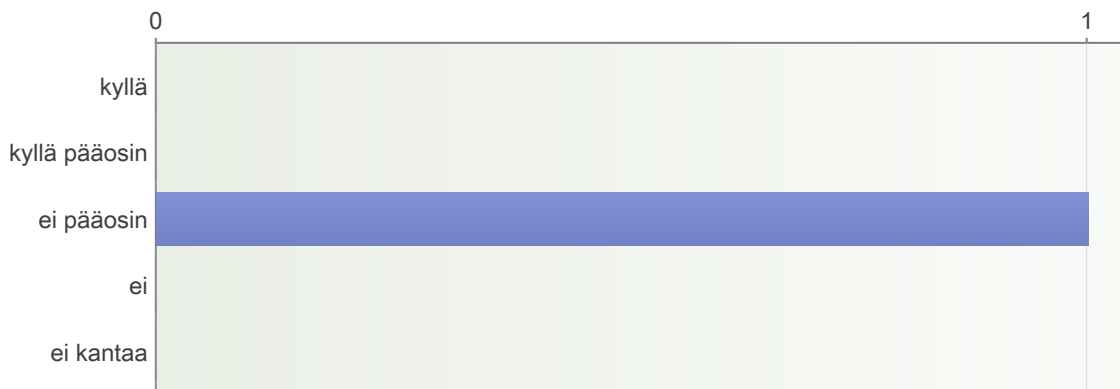
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutukset ovat sidonnaisia maakuntakohtaiseen palvelutuottajien toimintaan. Sote vaikuttaa myös alueellisten erojen lisääntyminen erityisten asiakasryhmien suhteen (autismikirjo). Suhteessa autismikirjon asiakkaisiin mahdollisuus valita tulee riippumaan palveluohjauksesta joka tällä hetkellä vaikuttaa hankalalta järjestää: tiedostamalla ryhmän tarpeet, sekä autismitietoisuus ja osaaminen johtavat ohjautumista oikeiden palveluiden äärelle. Kolmannen sektorin osajien osallistuminen tulisi ottaa huomioon ja turvata ettei yhteiskunta menetä jo kerättyä tietokapitaalia.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

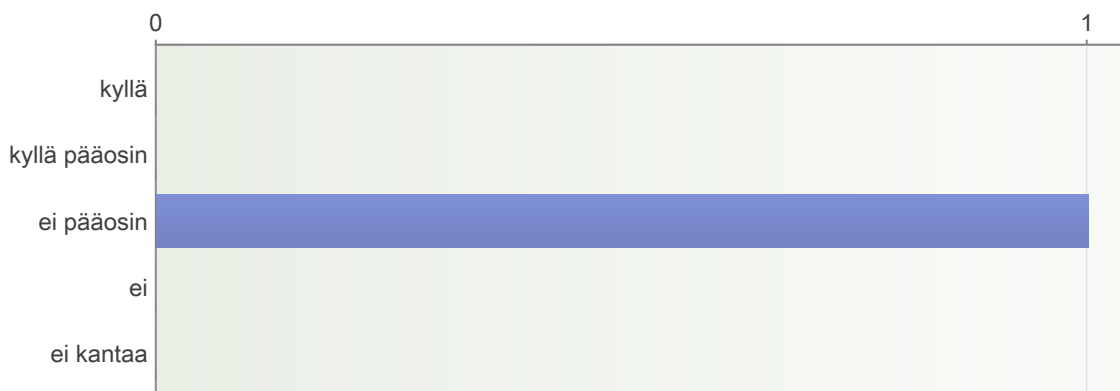
59. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Autismikirjon henkilöiden hampaiden huolto on vaatinut erityistä tukea heidän aistitoimintojen vuoksi – tästä syystä ohjautuvuuden ongelmat palveluohjauksessa ovat tärkeässä osassa täyttämään autismikirjon ihmisten terveysterveysten toteutumista.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Olisi järkevää katsoa empirian kautta kuinka toimet vaikuttavat kokeilujen perusteella.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus tulee vaikuttamaan maakuntien kautta palveluiden tarjoamiseen ja sitä kautta asiakaskuntamme palveluihin. Jos tietoisuutta neuropsykiatrisista palveluista ei ole asiakaskuntamme osalta mietitty on asiakkaan ohjautuminen ja tarpeiden huomioiminen vaikeaa. Tämä tarkoittaa myös markkinoinnin lisääntymistä, lisääntynyttä riippuvuutta muista organisaatioista, jotka lisäävät kustannuksia suorasti ja epäsuorasti heikentäen mahdollisesti palveluntarjoajien määrää sekä palvelujen määrää. Kilpailu isompien palveluntarjoajien kanssa tulee syömään resursseja, ja tekee riippuvaiseksi heidän ohjauspalveluista mitkä eivät välttämättä palvele asiakaskuntaamme heidän lähötkohdistaan.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.